

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Haymo||nis Episcopi Hal-||berstatten[sis] Homiliarum,
nunc sexto || maiori [pro] ante hac unquam dili||gentia
excusarum, || Pars ...**

praeter omnes omnium appendices, accesserunt iam recens homiliae
aliquot piæ, ante hoc tempus excusæ nusquam

Pars Aestivalis

Haimo <Altissiodorensis>

Haimo <Halberstadensis>

Coloniae, 1551

VD16 H 222

Respondens Iesus, dixit: Confiteor tibi Mat. 11.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39335

cium, ostendens (ut dictum est) doctoribus, quia sic bene operantibus debent promittere gloriam, ut non cessent peccantibus comminari pœnam. Quod etiam in lege figurate ostendit, quando per Moysen tale præceptum dedit, dicens: Non accipi Deu. 24 es loco pignoris superiorem & inferiorem molam, quia apposuit tibi animam suam. Superior enim & inferior mola, spes & timor accipitur. Quasi enim a debitori dicitur pignus accipimus, cum confessionem peccatoris accipimus. Cuius pœnitenti spem non reponimus, ueniam negamus, superiorem molam tollimus. Si autem peccatori securitatem damus, inferiorem abstrahimus. Sed utrunque obseruandum est, ut sic pœnitentibus promittamus ueniam, quatenus in peccato perseverantibus comminemur pœnam, ut quos non prouocant ad bene agendum præmia promissa, saltem denunciata terreat supplicia. Tu autem domine miserere nostri.

SERMO DE CONFES-
sione Iesu ad patrem, & de iugieius suauitate, & oneris leuitate.

Matthæi XI.

In illo tempore Respondens Iesus, dixit Confiteor tibi pater, domine cæli & terræ, quia abscondisti hæc a sapientibus & prudentibus. Et reliqua.

IN fronte huius lectionis euangelicæ questio iuboritur, cum nec superius, nec inferius describatur, quod aliquis eum interrogasset. Legimus

enim in alijs locis, quod interrogatus est a discipulis, & respondit. Interrogauerunt eum scribae & pharisaei, & respondit. Hic datur intelligi, quia nihil tale reperitur, sed tantummodo absolute dicit,

Lucę 10.

respondit Iesus. Concordia Lucę euangelistę facienda est, qui hoc aptius manifestat, cum dicit: **Designauit dominus & alios septuaginta duos, & misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem & locum, quo erat ipse uenturus, & dedit eis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, & supra omnem uirtutem inimici, & nihil uobis nocebit, & ut sanarent infirmos, & ceteras uirtutes facerent. Quod idem Lucas in sequentibus testatur, cum dicit: Qui euntes, fecerunt sicut constituit eis Iesus, & faciebant multa miracula, & inter cetera, demonia eiciebant, unde reuersi cum gaudio ad dominum, dixerunt: Domine, etiam demonia subiiciuntur nobis in nomine tuo. & ait illis Iesus:**

Lucę 10.

Videbam sata nam sicut fulgur de caelo cadentem, ueruntamen nolite in hoc gaudere quia spiritus uobis subiiciuntur, gaudete autem quod nomina uestra scripta sunt in caelis. inde subinfert & dicit: In ipsa hora exultauit (Iesus) in spiritu sancto, & dicit: [Confitebor tibi domine.] hoc est, quod dicit Iesus. Sciendum est enim, quia in uno homine duo homines sunt, interior & exterior. Solet enim interior exteriori respondere, & exterior interiori, sicut legimus de Nabuchodonosor, qui dum

Dani. 4.

deambularet dominus in aula regni sui in Babylonia, tumens superbia respondit: Nonne haec est Babylonia illa, quam ego aedificaui in robore & in brachio fortitudinis meae? Sed dominus non taliter

respondit, sicut Nabuchodonosor: sed respondit
 humanitas diuinitati, imo filius ad patrem. Vide-
 bat enim simulacra demoniorum destrui, princi-
 pem mundi eijci foras, & suum numerum cresce-
 re, & ideo exultauit & dixit: [Confiteor. [Tribus
 enim modis confessio dicitur. Est confessio in fi-
 de, & confessio in peccatis, est q̄ confessio in lau-
 de. In fide, sicut confitetur uniuersalis ecclesia cum
 dicit. Credo in deum. Est confessio in peccatis, de
 qua Apostolus dicit: Confitemini alterutrum pec-
 cata uestra Est & in laude, de qua propheta dicit: **Iac. 5.**
 Confitemini domino quoniam bonus, quoniam **Psal. 103**
 in seculum misericordia eius. Sed dominus, nec in **106. 17.**
 fide, nec in peccatis dicitur confiteri, sed tantum-
 modo in laude. Vel certe dicitur confiteri, eo quod
 sanctis hoc faciat facere [Confiteor tibi domi-
 ne.] Ad hec surgentes heretici dixerunt, quod do-
 minus Iesus Christus non fuisset uerus filius dei per
 proprietatem naturam, dicentes quia si fuisset filius dei
 uerus, nunquam eum dominum appellasset, non
 considerantes illud, quoniam ipse per humanita-
 tem minor est patre, sicut ipse ait: Pater maior me **Ioh. 14**
 est. In diuinitate namque æqualis est patri, ueluti ipse **Ioh. 10.**
 dicit, Ego & pater unum sumus. Secundum enim
 humanitatem, dominum appellat. Vnde & pater
 ad eum per prophetam dicit: Noli timere seru me
 us. Et beata Maria se ancillam illius appellat & di-
 cit: Ecce ancilla domini. [Pater cæli & terræ.] & **Isaie 44**
 recte eum patrem appellat, quia ipse a ascendens in **Lucæ. 2.**
 cælum, dixit: A faciendo ad patrem meum. Quidam
 per hyperbaton hoc uolunt intelligere, id est, per
 transcensionem uerborum, dicentes: Confiteor ti-
 bi pater. Deinde subinferre & dicere, Domine cæli
 B B B

& terræ, ut sit sensus, quod sit ipse pater, & dominus cæli & terræ. Quamquam ita possit intelligi, tamen secundum præfatum sensum accipiendum est, quia ipse æqualis patri per diuinitatem. Pater cæli, id est, angelorum: terra uero, hominum. Alter autem pater cæli, id est, sacrarum animarum.

Psal. 18. Vnde scriptum est: Cæli enarrant gloriam dei, & opera man. &c. terra uero, hominum, qui adhuc in terrenis sunt implicati, nec dum possunt cõtemplari cælestia per oculum mentis, nec ualent dicere cum Apostolo: Nostra autem cõuersatio in cælis est. Et recte pater cæli & terræ appellatur, quia ipse cuncta creauit ex nihilo, uisibilia & inuisibilia, sicut scriptum est: In principio creauit deus cælum & terram. Et alibi: Qui manet in æternum, creauit omnia simul. Vnde & nos quotidie in oratione dicimus, Pater noster. Et ipse dominus alibi ait: Vnus est enim pater uester.

Qui abscondisti hæc a sapientibus & prudentibus, ¶ Vbi perquirere debemus, quid absconderit dominus a sapientibus & prudentibus: nunquid abscondita est humanitas a scribis & pharisæis, cum Simeon dicat: Quia uiderunt oculi mei salutare tuum. Et in alio loco scriptum sit: Et uidebit eum omnis oculus. Non utiq; humanitatem, sed diuinitatem eis abscondit: quia scribæ & pharisæi diuinitatem in humanitate latitantem non cognoscebant, quia si cognouissent, nunquam dominum gloriæ crucifixissent. Nam sapientes & prudentes, sancti apostoli fuerunt, de quibus dominus Iudæis ait: Ecce ego mitto ad uos prophetas & sapientes & scribas: & iterum apostolis: Estote ergo prudentes sicut serpentes. Et Petrus apo-

Matt. 25

Matt. 10

stolus: Estote prudentes & uigilate in orationibus.
 Sed nunquid istis diuinitas abscondita fuit? Non, **1. Pe. 4.**
 Sed illis de quibus per Prophetam dominus dicit:
 Vae qui sapientes estis in oculis uestris, & coram uo
 bismetipsis prudentes. Et iterum: Sapientes sunt ut **Isaia. 5.**
 faciant mala. Et Apostolus: Quia non potuit mu-
 dus per sapientiam credere deum, placuit deo per **1. Cor. 1.**
 stultitiam praedicationis saluos facere credentes. qm
 stulta mundi elegit deus, ut confundat fortia, & c.

Et reuelasti ea paruulis.

Qui sunt isti paruuli: nimiram sancti apostoli.
 Habes enim in euangelio: Quia conuocans Iesus **Matt. 18.**
 paruulum, statuit eum in medio, & dixit: Nisi con-
 uersi fueritis & efficiamini sicut paruuli, & c. Et ite- **Matt. 19.**
 rum: Sinite paruulos uenire ad me. Paruulos autem
 non propter modicitatem corporis, uel propter
 insipientiam dicit, sed propter innocentiam. Un- **1. Co. 14.**
 de Apostolus discipulis suis ait: Nolite pueri effici
 sensibus. Reuelauit dominus filium suum sanctis **Ioh. 20.**
 apostolis, sicut I homae, qui dixit: Dominus meus **Matt. 16.**
 & deus meus. Et sicut Petro ait: Caro & sanguis
 non reuelauit tibi, Regnum enim dei possidebunt
 beati oculi iustorum, quibus dominus se patrem
 reuelare dignatus est.

Ita pater, quoniam sic placitum fuit ante te.

Sic enim placitum fuit deo patri, ut filium suum
 unigenitum mitteret pro salute generis humani.
 Siue etiam ut sapientibus & prudentibus huius se-
 culi absconderet filium suum, & paruulis reuela-
 ret. Vel certe in praesentia dei patris fuit ante
 omnia secula, quot eligeret de mundo, mittens fi-
 lium suum in mundum. Quia sicut Apostolus

dicit: Quos præsciuit, hos & prædestinavit: quos autem prædestinavit, hos & uocauit: & quos uocauit, illos & iustificauit.

Omnia mihi tradita sunt a patre meo.

In Christo semper duas naturas & duas operationes intelligere debemus, diuinā scilicet & humanā: secundum diuinam æqualis est patri, & omnia habet cum patre, sicut ipse dicit ad patrem: Pater, omnia mea tua sunt. Secundum uero humanam, qua minor est patre, omnia ei subiecta sunt a patre. Vnde pater ad eum ait: Petre a me, & dabo tibi. Et in hoc loco: [Omnia mihi tradita sunt a patre meo.] Et in Psalmo: Omnia subiecisti sub pedibus eius. Vnde & ipse dominus post resurrectionē suam gratulabundus ait discipulis: Data est mihi omnis potestas, &c. Habet enim pater, quod non habet filius: habet filius, quod non habet pater: habet spiritus sanctus, quod non habet pater & filius. Pater habet æternitatem sine natiuitate. Filius habet æternitatem cum natiuitate Spiritus uero sanctus a patre filioque procedit. Ergo pater ingenitus, filius genitus, spiritus sanctus nec genitus. caue ne fallaris, sed nec ingenitus, sed a patre & a filio procedit, & nemo nouit filiū nisi pater, neque patrem quos nouit nisi filius, & cui uoluerit filius reuelare.

Gal. 4.

Valde perquirere debemus cur dicit nemo nouit filium, &c. cum Apostolus dicat: Cum autem placuit ei qui me segregauit &c. Nam & Iohannes uidisse eum testatur indutum podere ad mammillam eius. Et non solum in nouo testamento, uerum etiam & in ueteri inueniuntur sancti, qui se deum uidisse testati sunt, sicut Abrahā & tres uidit,

& unum adorauit. Et sicut Iacob qui dixit, Vidi dominum facie ad faciem. Nam & Moyses loquebatur cum illo facie ad faciem. Et Isaias: Vidi dominum sedentem super solium excelsum. Et Iohannes apostolus dicit, Quod uidimus, quod audiuimus. & hic dicit, Nemo nouit filium nisi pater. Si nemo nouit filium nisi pater, ergo sancti frustra credunt illuc ascendere ubi Christus est? Sed ista quaestio facile soluitur, si hoc consideremus quod superius diximus, in Christo duas naturas inesse, diuinam & humanam. Sciendum namque est, quia sicut ille coaeternus est & coequalis patri, nullus eum nouit, nec nosse potest, Iohanne dicente: Deum nemo uidit unquam. Quomodo enim deus, lumen de lumine, omnipotens de omnipotente, nemo nouit, neque scire potest, sicut propheta dicit: Generationem illius quis enarrabit? hoc est quod Apostolus considerans ait: O altitudo diuitiarum sapientiae & scientiae dei, &c. Ad Moysen enim dominus dicit: Non enim uidebit me homo, & uiuet. Vel etiam quomodo in utero beatæ mariae uirginis, nullus nouit. Angelus enim ab beatam Mariam ait: Spiritus sanctus superueniet in te. Vnde Iohannes dicit, Post me uenit uir, & propheta, Brachium domini cui reuelabo. Ergo pater nouit filium, quem coaeternum & consubstantialem sibi genuit. Et cui uoluerit filius reuelare, in hoc creditur consolatio sanctis, cum dicitur: [& cui uoluerit filius reuelare.] quia quauis modo non uideant sancti corporaliter, tamen restat tempus quando uidebunt. Vnde Iohannes dicit: Filioli, nunc filii dei sumus. Cui uult & quantum uult, se & patrem ostendit. 1. Ioh. 2.

Venite ad me omnes.

BBB iij

Quatuor uocationes in sacro eloquio reperimus, duas in ueteri testamento, duas & in nouo.

Pfal. 33. Prima in ueteri testamento: Venite filij, audite me,
Pfal. 94. Secunda: Venite, adoremus. Prima in nouo testamento, ista quæ in presenti recitatur, cū dicitur, Venite ad me omnes. Secunda, Venite benedicti patris mei, & reli. Sicut enim synagoga admonebat filios suos, ut uenirent atq; timorem dei discerent, dicens. Venite filij, audite me, &c. postea uero horrabatur adorare, inquit: Venite, adoremus: ita etiam sancta ecclesia hortatur cum ait, Venite ad me omnes. Quod enim synagoga dicebat, Venite filij, audite me: hoc ecclesia dicit, Venite ad me omnes. Et quod illi dicebāt, uenite, adoremus: ita & Christus dicturus erit sanctis, Venite benedicti patris mei. Tres uocationes iam impletæ sunt, & adimplentur quotidie. Restat quarta, quæ in die iudicij adimplebitur, quam qui audire meruerint, sine fine gaudebunt.

Qui laboratis & onerati estis:

Laborabat enim plebs gentilium in culturis demoniorū, & in delubris idolorum, siue etiā in desiderijs carnis, de quibus scriptum est, Telas aranearum texuerunt. Et Apostolus dicit, Scitis quoniam cum **1. Cor. 12** gentes essetis, ad simulacra muta & reliq.

Et ego reficiam uos.

Quid promittit? Refectionem non solum in cibo carnali, sed & in spiritali. De qua refectione in Apocalypsi scriptum est, Beati qui ad cenam nuptiarum agni uocati sunt. Quam sancti accipientes dicent Quam magna multitudo dulcedinis tuæ domine, &c. De hac refectione dominus mulieri Samaritanæ ait: Qui biberit aquam quæ ego do, si-

John. 4.

et in eo fons aquæ salientis in uitam æternam.

Tollite iugum meum super uos.

Nūquam poterit homo sine iugo esse aut Christi, aut diaboli. Dudū autem Iudaica plebs iugum legis sustinebat, de quo iugo Petrus apostolus ait: **Actu. 15**
Quid uultis imponere iugū super nos? &c. Quia ait dominus postea, Onera grauiā & importabilia imponunt in humeros hominum. Plebs autem gentium, iugum diaboli portabat, uidelicet sarcinam peccatorum in dorso. De hoc nanq; superius dictum est, [Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis.] Notandum autem, quia non onus diaboli suum iugum dixit. Iugum enim Christi, et us doctrinam intelligere possumus, quam omnes sancti, qui eū sequi uoluerūt, portabunt, sicut ipse dicit: Qui uult uenire post me &c. ¶ Notādū aut, quia homines qui alios ad se uenire faciunt, & eos erudire cupiunt, dicunt eis, Discite a nobis: ita & dñs suam doctrinā nos erudire cupit, cum dicit:

Discite a me, quia mitis sum & humilis corde.

Non dixit uirtutes facere, infirmos sanare, mortuos suscitare, & cætera talia. Jam enim supra dederat illis potestatem ad hoc faciendum. Hic nihil tale reperitur, sed tātum dixit, Discite a me. Quid nisi humilitatem? Et notādum est, quia se mitem dixit esse. Jam enim mitis terram proniserat, dicens: Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Et ne graue uideretur quod dominus præcipiebat facere, ipse superius exemplis monstrabat. Et recte dicitur, [humilis corde.] quia semetipsum humiliavit, sicut ait Apostolus: Qui cum in forma **Phil. 2,**
 dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqua-

lem deo, sed semetipsum exinanivit &c. Multi uidentur humiles exterius, sed interius tumidi sunt: e cōtra exterius tumidi, sed interius humiles sunt. Bona conscientia, quæ talem fert fructū, quæ semper intus seruat humilitatem.

Et inuenietis requiem animabus uestris.

Mat. 10.

Et alibi dicit, Nolite timere eos qui occidunt corpus, animā autem non possunt occidere. Sancti post tribulationem, requiem percepturi sunt.

Iugū em̄ meū suauē est, & onus meū leue.

Iugum ipsius suauē est. Quare suauē? aut quare leue? Quid quod docuit ipse, prius impleuit, sicut Lucas dicit: Quia cœpit Iesus facere & docere. Præcepit nobis humiles esse, ipse prius in semetipso humilitatem exhibuit, nullā rem iussit quam ipse non demonstraret. Solent etiam nonnulli magistri graua & importabilia discipulis iniungere, quod ipsi facere non ualent. Loquuntur ore, & opere destruunt, ideo discipulis graua uidentur: sed dominus talia non fecit. Iugum eius leue est. Sancti nanque quicquid in hoc seculo patiuntur, leue sustinent, quod iugum perfidi Iudæi portare noluerunt, dicentes: Disrumpamus uincula eorum &c. Ergo nec scientiā patris, nec filij, nec spiritus sancti, portare uoluerunt, dicentes: Scientiam uiarum tuarum nolumus.

Psal. 2,

SERMO DE ORATIONE dominica. Lucæ XI.

In illo tempore Dixit unus ex discipulis Iesu ad eum: Domine, doce nos orare, sicut docuit Iohannes discipulos suos, & reliq.